

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ дар мавзуи «Нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ)

Дар шароити рушди босуръати технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ, густариши шабакаҳои иҷтимоӣ ва ташаккули муҳити нави рақамӣ масъалаи таъсири воситаҳои ахбори омма ба ташаккули афкори умум аҳаммияти рӯзафзун касб намудааст. Имрӯз расонаҳо на танҳо воситаи интиқоли иттилоот, балки яке аз омилҳои муҳими ташаккули ҷаҳонбинӣ, баланд бардоштани маърифати сиёсӣ ҳуқуқӣ, ҳифзи арзишҳои миллӣ ва таъмини суботи ҷомеа ба ҳисоб мераванд. Аз ин рӯ, таҳқиқи илмӣ нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум яке аз масъалаҳои мубрами илми рӯзноманигорӣ ба шумор меравад.

Дар ҳамин замина, интиҳоби мавзуи диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ саривақтӣ ва асоснок буда, ба талаботи рушди фазои иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ниёзҳои таҳқиқоти муосири журналистика ҷавобгӯ мебошад. Аз муҳтавои автореферат бармеояд, ки муаллиф масъалаи таҳқиқро дар заминаи таҳаввулоти ҷомеаи иттилоотӣ, рушди расонаҳои анъанавӣ ва рақамӣ, инчунин таъсири онҳо ба шуури ҷамъиятӣ мавриди омӯзиши амиқи илмӣ қарор додааст.

Мубрамияти мавзӯ аз он ҷиҳат боз ҳам тақвият меёбад, ки дар шароити ҷаҳонишавӣ ва рақобати шадиди иттилоотӣ расонаҳо ба яке аз воситаҳои муассири ташаккули афкори ҷомеа табдил ёфтаанд. Дар баробари имкониятҳои фароҳи дастрасӣ ба иттилоот, масъалаҳои амнияти иттилоотӣ, эътимоднокии манбаъҳо, таъсири шабакаҳои иҷтимоӣ ва ҳифзи манфиатҳои миллӣ низ аҳаммияти бештар пайдо намудаанд. Аз ин рӯ, омӯзиши илмӣ ин масъала дорои аҳаммияти баланди илмӣ ва амалӣ мебошад.

Аз муҳтавои автореферат маълум мегардад, ки диссертатсия аз муқаддима, се боб, ҳашт фасл, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва замимаҳо иборат мебошад. Сохтори диссертатсия ба талаботи таҳқиқоти илмӣ мутобиқат мекунад. Бобу фаслҳои рисола бо ҳамдигар иртиботи мантиқӣ дошта, масъалаҳои назариявӣ ва амалии мавзӯро пайдарпай фаро гирифтаанд. Муаллиф бо истифода аз усулҳои таҳлили илмӣ, муқоисавӣ, таърихӣ ва сотсиологӣ тавонистааст масъалаи нақши расонаҳоро дар ташаккули афкори умум аз ҷиҳатҳои гуногун мавриди омӯзиш қарор диҳад.

Қобили зикр аст, ки муаллиф танҳо ба таҳлили назариявии масъала маҳдуд нашуда, натиҷаҳои таҳқиқоти худро бо таҳлили фаъолияти расонаҳои ватанӣ ва пурсишҳои сотсиологӣ асоснок намудааст. Ин равиш эътимоднокии

натиҷаҳои илмиро тақвият бахшида, имконият додааст, ки масъалаи таҳқиқшаванда дар заминаи воқеияти фазои иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон арзёбӣ гардад.

Аз автореферати диссертатсия бармеояд, ки дар он фаъолияти воситаҳои ахбори оммаи анъанавӣ ва рақамӣ, аз ҷумла матбуоти даврӣ, телевизион, радио ва шабакаҳои иҷтимоӣ дар робита ба ташаккули афкори умум мавриди таҳлили илмӣ қарор гирифтааст. Дар ин замина нақши онҳо дар тарғиби арзишҳои миллӣ, баланд бардоштани маърифати сиёсӣ, ташаккули ҷаҳонбинӣ ва рушди фазои иттилоотии кишвар арзёбӣ гардидааст. Ҳамзамон, муаллиф ба таҳлили фаъолияти рӯзномаи «Ҷумҳурият» ва Телевизиони Тоҷикистон таваҷҷуҳи махсус зоҳир намуда, ҷойгоҳ ва саҳми онҳоро дар ташаккули афкори ҷамъиятӣ муайян кардааст.

Навгониҳои илмӣ таҳқиқ дар он ифода меёбад, ки муаллиф бори аввал масъалаи нақши расонаҳоро дар ташаккули афкори умум дар шароити рушди ҷомеаи иттилоотӣ ва технологияҳои рақамӣ мавриди омӯзиши комплексӣ қарор дода, омилҳои асосии таъсиррасонии воситаҳои ахбори омма ба афкори ҷомеа муайян намудааст. Дар рисола фаъолияти расонаҳои давлатӣ, мустақил ва шабакаҳои иҷтимоӣ дар робитаи мутақобила таҳлил гардида, хусусиятҳои таъсири онҳо ба ташаккули афкори умум дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо далелҳои илмӣ асоснок карда шудаанд.

Довталаби дараҷаи илмӣ як қатор пешниҳодҳои илмӣ дорои аҳамияти назариявӣ ироа намудааст, ки метавонанд барои рушди минбаъдаи таҳқиқоти журналистикаи ватанӣ замина фароҳам оваранд.

Натиҷаҳои таҳқиқ дорои аҳамияти назариявӣ ва амалӣ буда, метавонанд дар рушди таҳқиқоти илмӣ дар самти журналистика ва коммуникатсияи оммавӣ, тақмили фаъолияти воситаҳои ахбори омма, таҳияи сиёсати иттилоотӣ ва таълими фанҳои таҳассусӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олӣ истифода шаванд. Натиҷаҳои асосии таҳқиқ дар конференсияҳои илмӣ сатҳи гуногун мавриди муҳокима қарор гирифта, инчунин дар мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшаванда ҷопшуда, ба нашр расидаанд, ки асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳои илмӣ муаллифро нишон медиҳанд.

Бо вучуди дастовардҳои назарраси илмӣ, ҳангоми омӯзиши автореферати диссертатсия баъзе масъалаҳое ба назар мерасанд, ки баррасии муфассалтари онҳо метавонист арзиши илмӣ таҳқиқро боз ҳам афзун намояд:

1. Дар таҳқиқ ҷойгоҳи расонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти таъсиррасонӣ ба афкори омма мавриди омӯзиши васеъ қарор гирифтааст. Ба андешаи мо, агар таҷрибаи кишварҳои Осиёи Марказӣ низ дар ин самт ба таври муқоисавӣ таҳлил мегардид, имконияти муайян намудани хусусиятҳои миллӣ ва минтақавӣ ташаккули афкори умум дар заминаи фаъолияти ВАО бештар фароҳам меомад.

2. Масъалаи таъсири шабакаҳои иҷтимоӣ ба ташаккули афкори умум то ҳадде мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. Бо вучуди ин, таҳлили муқоисавии хусусиятҳои платформаҳои рақамии маъмул аз рӯи аудитория ва дараҷаи таъсиргузори онҳо метавонад муҳтавои таҳқиқро боз ҳам ғанӣ гардонад.

3. Дар баъзе бахшҳои автореферат масъалаҳои назариявӣ нисбат ба натиҷаҳои таҳқиқоти эмпирикӣ ҷойгоҳи бештар доранд. Ба андешаи мо, тавсеаи таҳлили натиҷаҳои пурсишҳои сотсиологӣ метавонист асоснокии баъзе хулосаҳои илмиро боз ҳам тақвият бахшад.

4. Дар рисола пешниҳоди илмӣ муаллиф оид ба ташаккули «Назарияи миллии ҳамбастагии иттилоотӣ» арзиши назариявӣ дорад. Бо вучуди ин, ҳуб мебуд механизми татбиқи амалии ин назария ва имконияти истифодаи он дар фаъолияти расонаҳои миллии муфассалтар шарҳ дода мешуд.

Эродҳои зикршуда хусусияти тавсиявӣ дошта, ба тақмили баъзе ҷанбаҳои таҳқиқ нигаронида шудаанд ва арзиши илмӣ, навгонии назариявӣ ва аҳаммияти амалии диссертатсияро коҳиш намедиханд.

Дар маҷмӯъ, **автореферати диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ дар мавзӯи «Нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум»** ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводди илмӣ ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 - Рӯзноманигорӣ (6D050401 - Рӯзноманигорӣ) сазовор мебошад.

Муқарриз:

номзади илмҳои филологӣ,
муовини директори Муассисаи давлатии
«Академияи воситаҳои
ахбори оммаи Тоҷикистон»

Саидзода О.С.

Нишонӣ: 734013, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Бехзод 25,
Тел.: (-992) 918454960, e-mail: obid_@mail.ru

Имзои Саидзода О. С. -ро тасдиқ мекунам
Мудири шуъбаи кадрҳои Муассисаи давлатии
«Академияи воситаҳои
ахбори оммаи Тоҷикистон»

Кишварова Л. С.

Нишонӣ: 734013, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Бехзод 25,
Тел.: (-992) 9730970060, e-mail: Ikishvarova@inbox.ru

«28» 08 соли 2026